

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888. Första Kammaren. N:o 37.

Onsdagen den 2 Maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m., och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Föredrogs å nyo konstitutionsutskottets den 30 sistlidne april och under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 10, i anledning af väckt motion om bestämmande af en gemensam dag för val af riksdagsman i Andra Kammaren. *Förslag till ändring af § 15 mom. 1 riksdagsordningen.*

Herr Lindahl: Såsom reservant mot utskottets afstyrkande af denna fråga ber jag få yttra några ord. Frågan har förut förevarit, och båda kamrarna förenade sig år 1884 om att till hvilande i grundlagsenlig ordning antaga ett förslag, som angick gemensam valdag för landsbygden. Denna fråga föll dock sedermera, emedan kamrarna i afseende på densamma stannade i olika beslut. Nu gäller frågan att bestämma en gemensam valdag för hela riket. Utskottet har ansett sig böra afstyrka förslaget på den grund, att det skulle vara förenadt med stor svårighet att bestämma en dag, som för hela vårt vidsträckta land vore passande. Detta är hufvudskälet, hvarför utskottet *för närvarande* ansett sig icke kunna föreslå någon rubbning i nu gällande bestämmelser. Hade utskottet kunnat framföra några fullt giltiga skäl för svårigheten att bestämma en sådan för hela riket gemensam valdag, borde detta hafva ledt till det resultat, att utskottet skulle sagt, att en sådan förändring aldrig borde ifrågakomma. Då utskottet nu lemnat frågan öppen, synes det som om utskottet i grund och botten icke skulle hafva ansett dessa svårigheter så öfvervinneliga. Jag och de öfrige reservanterna hafva funnit, att dessa svårigheter mycket väl kunna öfvervinnas, och hafva ansett andra lördagen i september månad vara den lämpligaste för val till riksdagsman i Andra Kammararen. Till bestämmande af den dagen hafva vi kommit på följande grunder. Vi hafva först och främst ansett september vara den mest passande månaden. Vid 1884 års riksdag föreslogs juli månad, men då skulle valen förekomma under en sådan årstid, att det icke kunde vara lämpligt att då hafva en gemensam valdag för hela riket, och i synnerhet uti de norra provinserna skulle svårigheterna därför blifva nästan öfvervinneliga. Motionären vid denna riksdag hade föreslagit oktober månad, men man ansåg att valen då skulle komma att

Förslag till ändring af § 15 mom. 1 riksdagsordningen.
(Forts.)

hållas för långt på hösten, så att, i händelse besvär öfver valet anfördes, skulle fara kunna uppstå att dessa besvär icke kunde hinna afgöras, innan riksdagen skulle sammanträda. — Bestämmes valdagen till september månad, är det antagligt, att de skola hinna afgöras före riksdagens början. Sedan reservanterna funnit september vara den lämpligaste månaden, hafva de tagit i öfvervägande, hvilken dag i veckan och hvilken vecka i månaden, som vore de tjenligaste för dessa val. Första veckan i september ansåg man komma för tidigt för vissa samhällsklasser. Det är ju nemligen vanligt, i synnerhet i städerna, att en mängd af de förmögnare under sommaren bor på sommarnöje och icke flyttar in till staden för än i september månad.

Mot de båda sista veckorna i september ligger såsom hinder, att då sammanträda landstingen. Vi bestämde oss därför för andra veckan i september, som vi ansågo vara den i alla afseende lämpligaste tid för anställande af riksdagsmannaval. Fråga blef då om hvilken dag i veckan skulle vara lämpligast. Först föreslogs måndagen, men dertmot anfördes, att i städerna skulle det möta svårigheter att hålla valet denna dag, emedan rådstufvurätterna då hafva sina sammanträden, och en del ärenden, såsom intecknings- och lagfartsfrågor, enligt lag icke å annan dag i veckan kunna förekomma. Vidare kan det inträffa och inträffar också ofta på landsbygden, att tingssammanträdena på hösten hållas under andra veckan af september, och att således dessa sammanträden, hvilka i allmänhet plåga fortgå under flere af veckans första dagar, skulle kunna utgöra hinder för många att infinna sig vid riksdagsmannavalet, i händelse detta val utsattes till någon af första dagarne i veckan. Återstod således lördagen. På den dagen äro dessa sammanträden nästan öfver allt afslutade. Den ligger dessutom näst intill söndagen, och på de ställen, der en del af folket har lång väg till centralpunkterna, kan det vara fördelaktigt, om de i alla fall skola resa till kyrkan på söndagen, att denna resa för riksdagsmannavalet kan företagas i samband med resan till kyrkan. Man trodde därför, att lördagen skulle blifva den lämpligaste för en gemensam valdag öfver hela riket.

Nu föreligger denna fråga till kammarens afgörande, och i händelse kammaren skulle finna det lämpligt och nyttigt, såsom kammaren vid ett föregående tillfälle uttalat, att en gemensam dag för utseende af riksdagsmän i Andra Kammaren bestämmes öfver hela riket, samt denna fråga dessutom icke behöfver en så vidlyftig utredning, som den vi i förmiddags förehade, så får jag hemställa, att kammaren täcktes bifalla det af reservanterna framställda förslaget.

Herr Bergius: Jag är hufvudsakligen förekommen af den föregående talaren och har icke mycket att tillägga.

Bestämmandet af en viss dag för val till riksdagsmän i Andra Kammaren medför obestriddligen den fördel, att valmännen långt förut få kännedom om, när valet skall ega rum, och att de följaktligen lättare kunna ordna sina angelägenheter, så att de få taga del i valet, än då de endast kort förut få veta när valet skall hållas. Den af motionären föreslagna dagen, andra tisdagen i oktober månad, torde vara alltför sen på året. Denna dag kan nemligen inträffa så sent som

den 14 oktober, och sammanräkningen af de afgifna rösterna skulle då icke kunna ega rum förr än närmare slutet af denna månad. Om då klagan fördes äfver valet, skulle dessa besvär må hända icke hinna afgöras före riksdagens början.

*Förslag till
ändring af
§ 15 mom. 1
riksdagsord-
ningen.
(Forts.)*

Såsom siste talaren också nämnde, föreslog sistlidna års konstitutionsutskott, att andra måndagen i september skulle bestämmas till gemensam valdag för så väl landet som städerna. Deremot anmärktes, att rådstufvurätterna i städerna den dagen hafva sina ordinarie sammanträden, men efter min uppfattning borde detta hinder icke kunna tillmätas någon större betydelse. ty jag föreställer mig, att rådstufvurätterna utan större svårigheter böra kunna ordna sina arbeten så, att valen ändock kunna förrättas den dagen. Emellertid funnos åtskilliga, som ansågo den anmärkningen befogad, och därför ansågs måndagen icke lämplig. Mot andra tisdagen i september, som också var ifrågasatt, möter i vissa fall åtminstone den anmärkningen, att de allmänna tingssammanträdena då ofta infalla, och att de tingsbesökande derigenom skulle hindras att taga del i riksdagsmannavalet. Samma anmärkning gäller äfven i viss mån onsdagen och torsdagen.

Jag glömde nyss att säga, hvad som den siste talaren för öfrigt påpekade, nemligen att landstingen sammanträda under senare delen af september månad på tredje eller fjerde måndagen, olika i de olika länen.

Då återstodo inga andra dagar att välja på än fredagen eller lördagen, och då ledamöterna från Andra Kammaren ansågo den sistnämnda dagen vara den lämpligaste, föreslogo reservanterna den dagen.

Jag skall nu bedja få framställa det yrkandet, att Riksdagen i grundlagsenlig ordning måtte förklara följande förslag hvilande: »Val till riksdagsman i Andra Kammaren verkställas andra lördagen i september månad näst före början af de tre år, för hvilka valen gälla.»

Herr Claëson: Jag är för min del visst icke obenägen för att, i likhet med reservanterna, söka få in i riksdagsordningen en viss bestämd dag för val till riksdagsmän i Andra Kammaren, ehuru det dermed egentligen afsedda ändamål torde gå till en del förloradt, då man icke på samma gång bestämmer äfven en viss dag för elektorsval, och anser den af reservanterna föreslagna dag, den andra lördagen i september månad, vara, om man vill hafva gemensam valdag för både land och stad, lyckligt funnen, men jag nödgas dock motsätta mig reservanternas förslag af samma skäl, som jag vid förra riksdagen gjorde i fråga om det af konstitutionsutskottet då framlagda förslag, nemligen att här föreligger en tvetydig redaktion, som kan föranleda valförrättarne till olika tolkning af grundlagens föreskrifter i detta hänseende.

Reservanternas förslag till ändring af § 15 mom. 1 riksdagsordningen lyder sålunda: »Val till riksdagsman i Andra Kammaren verkställas andra lördagen i september månad näst före början af de tre år, för hvilka valen gälla.»

Jag påstår att detta uttryck kan vara vilseledande, ty de omedelbara valen förrättas på två dagar, nemligen en dag, då förrättning

Förslag till
ändring af
§ 15 mom. 1
riksdagsord-
ningen.

(Forts.)

gen börjas, och en dag, då den slutas. Det är trenne paragrafer i riksdagsordningen, som tydligt angifva, att med uttrycket val till riksdagsman afses så väl den slutliga förrättningen som dess första del, eller rösternas afgifvande. Först och främst säger 15 § riksdagsordningen i 1 mom. »Val till riksdagsman i Andra Kammaren verkställas inom september månads utgång näst före början af de tre år, för hvilka valen gälla.»

Jag är så öfvertygad, att lagstiftaren härmed afsett, att hela valet skall vara afslutadt före september månads slut, att, om en domare utsatte den första delen af valet till den 30 september och slutliga valförrättningen först till någon dag i medlet af oktober, samt olägenheter deraf uppkomme, denne domare kunde komma att stånda ansvar såsom för tjenstefel.

Vidare säges i 18 §: »Konungens befallningshafvande åligger att, när val till riksdagsman i Andra Kammaren erfordras, derom underätta vederbörande valförrättare, som låter tid och ord för valet i kyrkorna kungöra.» Jag tror, att domaren icke ens har rätt att endast kungöra tid och ort för valets början, utan att han är ovilkorligen pliktig att derunder äfven inbegripa valförrättningens afslutande och på samma gång kungöra tid och ort därför, ty i annat fall är det omöjligt att veta, när man skall klaga, och sålunda skulle de väljandes rätt deruti kunna förloras.

Uti 22 § säges, att om någon är missnöjd med val till riksdagsman i Andra Kammaren och vill klaga deröfver, skall han sist inom åtta dagar efter valförrättningens slut ingifva sina besvär till Konungens befallningshafvande. Der talas uttryckligen om valförrättningens slut, och häraf framgår tydligt, att valet delas i två afdelningar, början eller rösternas afgifvande, och slutet, eller hopsummeringen.

Denna tvetydighet i redaktionen synes icke böra vara så synnerligt svår att afhjelpa, exempelvis genom att efter orden »val till riksdagsman i Andra Kammaren» tillades, »hvarmed i fråga om omedelbara val här ej förstås den slutliga valförrättningen.»

Då jag är viss om, att en eller annan valförrättare skulle komma att begå misstag, hvartill lagstiftningen enligt min tanke i viss mån bure skulden, om den af reservanterna föreslagna förändring blefve lag, då vidare icke är ringaste brådska med förändringens genomförande, och det må hända kan vara nyttigt att denna fråga får stå öppen till dess den grundlagsändring kommer till stånd, som herr vice talmannen vid innevarande riksdag föreslagit och hvilken är af vida större vikt än den nu ifrågavarande och i längden icke lär kunna afvisas, så anser jag mig nu böra yrka bifall till utskottets afstyrkande hemställan.

Herr Casparsson: Den af motionären och reservanterna föreslagna förändringen diskuterades ganska länge i utskottet. Man medgaf villigt, att åtskilliga fördelar kunde uppstå genom ett sådant stadgande, ehuru man icke kunde framvisa några mera beaktansvärda olägenheter af nu gällande bestämmelser i detta hänseende. Då man skulle bestämma dagen, uppstodo svårigheter, ty hvad som passade för den ena orten passade icke för den andra, och hvad som var för-

delaktigt för landsbygden dugde icke för städerna. Just med afseende å valen i städerna ansåg man andra lördagen i september vara allt för tidig. Städernas befolkning, och icke minst valmännen, befinner sig på sommaren allt mer och mer på ambulatorisk fot och vistas då till stor del på resor, vid badorter eller å landet och återvänder till städerna så sent, att denna dag allmänt ansågs olämplig.

*Förslag till
ändring af
§ 15 mom. 1
riksdagsord-
ningen.
(Forts.)*

Vid sådant förhållande beslöt utskottet att afstyrka hela förändringen, och för min del får jag säga, att då man håller fast vid den bestämmelsen, att endast sådana grundlagsförändringar, som äro högst nödiga eller nyttiga, skola vidtagas, så tror jag verkligen icke att den här föreslagna dit kan hänföras.

Det kan väl vara möjligt, att den i sammanhang med andra förändringar kan hafva skäl för sig, men för närvarande tror jag icke, att det kan vara nödvändigt att vidtaga en dylik enstaka ändring, hvarför jag yrkar bifall till utskottets afstyrkande i detta hänseende.

Herr Bergius: Den förändring i grundlagarne, hvarom nu är fråga, är verkligen så enstaka, om jag så får kalla det, att jag tror, att den mycket väl kan vidtagas utan att tagas i sammanhang med någon annan fråga.

Jag vill tillägga till hvad jag förut yttrade om lämpligheten af att vidtaga en dylik förändring, att det för valförrätterne i många valdistrikt är svårt att nu utsätta en dag till riksdagsmannavalet, som icke kommer i kollision med marknader, torgdagar eller andra allmänna möten. Genom bestämmande en gång för alla i grundlagen af en gemensam valdag för hela riket undviker man sådana kollisioner.

Jag begärde egentligen ordet med anledning af den anmärkning en föregående talare rättade mot reservanternas förslag, att det icke skulle vara riktigt klart om med »val», som ske omedelbart, menas den förrättning, då rösterna aflemnas inför kommunalstämмоordförandena eller magistraten, eller om dermed afses den slutliga hopsummeringen af rösterna. För min del anser jag det vara alldeles tydligt, att dermed afses rösternas afgifvande inför vederbörande myndigheter. Det står nemligen i 16 § riksdagsordningen: »Vid de omedelbara valen afgifvas rösterna, särskildt för hvarje kommun, inför kommunalstämmas ordförande eller magistrat; och skola för rösternas sammanräknande och fullmakts utfärdande åt den, som de flesta rösterna erhållit, valprotokollen insändas, för kommunerna å landet till domhufvanden och för städerna till magistraten i den stad, som största folkmängden eger.»

Man kan väl icke rimligtvis säga, att hvad som försiggår den dag, då domaren sammanräknar rösterna, och resultatet tillkännagifves, är sjelfva valet, utan dermed afses naturligtvis den dag, då rösterna afgifvas inför kommunalstämmas ordförande eller magistrat.

Ville jag påstå något annat, skulle ju konsekvensen deraf blifva att, då det är fråga om magistrat, t. ex. i Stockholm, skulle valet anses ega rum, icke den dag, då rösterna afgifvas, utan den dag, då magistraten sammanräknar rösterna, och resultatet tillkännagifves. Att detta icke kan vara riktigt, tror jag dock är tydligt, så att den

Förslag till ändring af § 15 mom. 1 riksdagsordningen. (Forts.)

anmärkningen lärer väl icke kunna föranleda till afslag å reservanternas förslag, till hvilket jag fortfarande yrkar bifall.

Herr Törneblad: Det kunde må hända vara onödigt att nu något närmare inlåta sig på denna fråga, sedan den ledamot af utskottet, som försvarade dess betänkande, gifvit fullgoda skäl för utskottets afstyrkande af motionen, men jag kan dock kanske hafva ett och annat att tillägga. Hvad sista frågan beträffar, så, utan att inlåta mig på hvilkendera tolkningen är den rätta i det fallet, tillåter jag mig påpeka, att då det kan råda skiljaktighet inom denna kammare, hvilket som kan vara det rätta, måste denna skiljaktighet hos valförrätterne blifva ännu större. Vid sådant förhållande blir det alltid vanskligt att i grundlagen insätta ett stadgande, som kan gifva anledning till meningsskiljaktigheter om grundlagens rätta betydelse, hvilket för öfrigt visat sig kunna inträffa i ännu klarare fall.

Härtill kommer ännu en omständighet, nemligen att behovet af denna gemensamma valdag, åtminstone hvad städerna angår, icke visat sig. Tvärtom synes den för städerna vara en bestämd olägenhet; och, efter hvad sista tidens erfarenhet visar, är denna olägenhet större, ju större städerna äro. Det fordras nemligen i de större städerna ganska lång tid för valförberedelserna, och skulle den gemensamma valdagen nu bestämmas till den 2:a lördagen i september, hvilken dag kan inträffa redan den 8 i månaden, så skulle tiden för valförberedelserna blifva så kort, att det skulle vara till skada för det hela, om ett sådant förslag upphöjdes till rang, heder och värdighet af grundlag.

Dessutom får icke alldeles lemnas ur räkningen, att den gemensamma valdag, som förekommer i andra länder, i viss mån — jag vågar icke säga i huru stor — står i sammanhang dermed, att den allmänna valbarheten icke är begränsad till distrikten, hvilket deremot är förhållandet hos oss.

Här torde det inträffa, att ganska många distrikt först vilja se efter, huru det gått i de öfriga distrikten, innan de rösta, och deruti torde i viss mån ligga ett korrektiv emot att valbarheten måste vara inskränkt inom distriktet.

Innan man rubbar detta stadgande, tror jag att man bör betrakta saken äfven ur den synpunkten och taga i noggrant öfvervägande, hvilket samband nyssberörda fråga eger dermed.

Då frågan icke är så utredd eller klargjord, som af behovet påkallas, särskildt för en betydande del af valkorporationerna, tillåter jag mig att instämma med utskottet och yrkar bifall till dess hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr vice talmannen, att i afseende på det nu föredragna utlåtandet yrkats dels bifall till hvad utskottet deri hemställt, dels ock, af herr *Lindahl*, att, i enlighet med hans m. ft:s vid utlåtandet fogade reservation, Riksdagen måtte till hvilande i grundlagsenlig ordning antaga följande förslag till ändring i § 15 mom. 1 riksdagsordningen: »Val till riksdagsman i

Andra Kammaren verkställas andra lördagen i september månad näst före början af de tre år, för hvilka valen gälla.»

Sedermåra gjorde herr vice talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemstält vara med öfvervägande ja besvarad.

*Förslag till
ändring af
§ 15 mom. 1
riksdags-
ordningen.
(Forts.)*

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad konstitutionsutskottet i sitt utlåtande n:o 10 hemstält, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles den vid utlåtandet fogade reservation.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—24;
Nej—31.

Föredrogs å nyo och bifölls konstitutionsutskottets den 30 nästlidne april och under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion om ändring af §§ 1—26 riksdagsordningen.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 30 april och 1 maj detta år bordlagda utlåtande n:o 55, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster.

1 punkten.

Herr Forssell, Hans: Jag anhåller att få för en kort stund taga kammarens tid i anspråk för att vid den nu framställda beräkningen af statsverkets inkomster göra en ringa anmärkning.

Den angår beräkningen för 1889 af inkomsterna från statens jernvägstrafik.

I afseende å denna beräkning tillåter jag mig erinra derom, att vid föregående tillfällen, då Riksdagen efter Kongl. Maj:ts proposition samt efter statskontorets och trafikstyrelsens förslag bestämt dessa inkomster, har man tillvägagått med synnerligt stor försigtighet.

År 1885 befans, att medeltalet af de tre föregående årens jern-

*Beräkningen
af stats-
verkets
ordinarie
inkomster.*

Beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster. (Forts.) vägsinkomster uppgått till 7,433,000 kronor. Samtliga myndigheterna, jernvägstrafikstyrelsen, statskontoret och chefen för finansdepartementet, föreslogo att beräkna inkomsterna till 7,000,000 kronor. År 1886 befans medeltalet för de tre nästföregående åren utgöra 7,300,000. Myndigheterna föreslogo äfven då en beräkning af 7,000,000 kronor.

Detta skedde under en tid, då jernvägstrafikmedlen synbarligen voro i stigande, och då icke någon anledning var för handen att frukta ett tillbakagående.

Så kom år 1887. Vid förberedelserna under 1886 för den kongl. propositionen befans, att ett tillbakagående i jernvägstrafikmedlen hade låtit sig under året förmärkas. Trafikstyrelsen förklarade också, ehuru de tre nästföretgångna årens medeltal visat sig uppgå till 7,100,000 kronor, att styrelsen icke vågade föreslå högre beräkning för 1888 än 6,000,000 kronor, och detta, sade styrelsen, under förutsättning att icke genom nedsättning i tariffen åvägabragtes någon rubbning i jemvigten mellan jernvägstrafikens inkomster och utgifter, och att icke heller någon betydligare förändring genom tryckta konjunkturer komme att inträffa.

Detta uttalande vittnade också om stor förtänksamhet; ty, såsom herrarne torde hafva sig bekant, har verkligheten visat, att inkomsten för år 1886 utgjorde 5,700,000 kronor och för år 1887 allenast 5,200,000 kronor.

Till 1888 års Riksdag, innan det ännu sämre resultatet för år 1887 var känt, föreslås emellertid att för 1889 beräkna jernvägsinkomsterna fortfarande till 6,000,000 kronor — detta åter på tillstyrkan af trafikstyrelsen.

Hvadan kommer det sig nu att trafikstyrelsen, som förut varit så ytterst försigtig, i en hast blifvit så tillitsfull?

Medeltalet för de tre senaste åren, 1885—1887, går nu ej upp till 6,000,000 kronor, utan något derunder, och detta medeltal uppkommer endast genom den högre siffran för 1885. År 1886 var inkomsten, som nämndt, blott 5,700,000, och 1887 ännu lägre, eller 5,200,000 — alltså ett märkbart nedgående.

Huru är det då möjligt att qvarstå vid en så hög siffra som 6,000,000?

Har någonting inträffat, som kunnat gifva trafikstyrelsen, statskontoret, chefen för finansdepartementet och slutligen statsutskottet anledning att förvänta någon alldeles ny ökning eller fullständig omsvängning i utvecklingen af jernvägstrafikens inkomster?

Det som har inträffat är ingenting annat, än att några veckor efter det att trafikstyrelsen år 1886 uttalade det förbehållet vid beräkningen af de 6,000,000, att ingen rubbning genom tariffnedsättning eller ogynsamma konjunkturer skedde i trafikbudgetens jemvigt, styrelsen dock sjelf företog en nedsättning af jernvägsfrakterna, hvilken torde kunna betecknas såsom en af de djerfvaste nedsättningar i de europeiska jernvägarnes annaler och må hända äfven såsom ett af de dristigaste beslut, som i vårt land fattats af en underordnad förvaltningsmyndighet.

Trafikstyrelsen, som ett år förut hade undfått Kongl. Maj:ts be-

fallning att till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt förslag till modifikationer i jernvägstarrifferna, nedsatte på eget beväg dessa tariffer med 20 till 30 procent för ungefär hälften af godsmängden.

Trafikstyrelsen, som var bemyndigad att för *särskilda fall* och under *vissa titlar* medgifva nedsättning af 20 procent, medgaf nu för *hela trafiken* i *allmänhet* en nedsättning under olika titlar af ända till 30 procent, och styrelsen nedbragte genom denna förändring i vår tariff densamma till, och i många fall under, den nivå, å hvilken den befinner sig i länder med tre, fyra gånger så stark trafik som den svenska. Vi erhöilo derigenom en tariff, som väl svårligen kan i ett land med våra förhållanden blifva remunerativ, och genom en underordnad myndighets beslut nedsattes statens inkomster af jernvägstarriffen med betydliga belopp.

Det påstods vid denna tid, att en dylik nedsättning af frakterna skulle medföra icke minskning utan ökning af trafikinkomsterna, emedan de låga frakterna skulle högst betydligt öka sjelfva trafiken.

Huru har nu experimentet slagit ut under det år, som gått sedan detta beslut fattades? Jo så, att om jag ser på godstrafiken, som närmast är i fråga, har alldeles icke någon ökning i godsmängden egt rum.

Det betalda godset utgjorde under år 1883 2,208,000 ton, 1884 2,171,000 ton, 1885 2,169,000 ton, 1886 2,225,000 ton och 1887 2,196,000 ton.

Häraf synes, att den uppmuntran åt trafikanterna, som skulle ligga i nedsättningen, *icke* verkat till trafikens ökning. Tvärtom, godsmängden har snarare minskats än ökats; konjunkturerna för varufraktningar hafva utöfvat sin verkan alldeles oberoende af den lättnad, som tariffnedsättningen skulle bereda trafikanterna.

Men under det att således godsmängden var ungefär densamma 1887 som 1886, hafva naturligtvis, i följd af tariffnedsättningen för samma qvantitet, statsverkets inkomster på denna trafik betydligt nedsjunkit.

Ser jag på trafikstyrelsens uppgifter om inkomsten af det betalda godset, finner jag att denna utgjorde för år 1886 10,925,000 kronor och för 1887 10,326,000 kronor, detta för gods i egentlig mening, med afskiljande af post, åkdon och lefvande kreatur. Minskningen var här omkring 600,000 kronor.

Hela jernvägens bruttoinkomst af personer, post, kreatur, åkdon, gods och extra inkomster utgjorde åter år 1885 20,000,000 kronor, 1886 19,236,000 kronor och 1887 18,450,000 kronor. Minskningen var sålunda här nära 800,000 kronor.

Dessa siffror lemna naturligtvis den bästa ledningen för bedömandet af huru den ifrågavarande åtgärden verkat. Hvad vidare beträffar jernvägarnes nettobehållning, finner man att densamma, som år 1885 uppgick till 7,000,000, sjönk 1886 till 5,700,000 och föll ytterligare 1887, då den utgjorde endast 5,200,000, företeende alltså det sistnämnda året en minskning från föregående år af 500,000 kronor. Men till denna minskning i nettobehållningen medverka många faktorer.

*Beräkningen
af stats-
verkets
ordinarie
inkomster.*
(Forts.)

Beräkningen
af stats-
verkets
ordinarie
inkomster.
(Forts.)

Å ena sidan kunna bland utgifterna hafva tillkommit åtskilliga moment, som icke haft samband med tariffnedsättningen. Jag fäster härvid uppmärksamheten på ett, hvarom jag hört talas, nemligen det högre pris, som betalats för jernvägsräls för att få dem tillverkade vid inhemska verkstäder, ett pris, som med 200,000 kronor skall hafva öfverstigit det, för hvilket dessa räls kunnat köpas från utlandet.

Men å andra sidan hafva utgifterna minskats och antagligen högst betydligt minskats derigenom att styrelsen, som varit angelägen att nettobehållningen icke skulle för mycket nedgå, inskränkt utgifterna för banafdelningen, underhåll, reparationer o. s. v.

Man kan sålunda från siffrorna för nettobehållningen icke med visshet sluta till verkningarna af tariffnedsättningen, men med desto större trygghet af bruttoinkomsten, särskildt af inkomsten utaf det betalda godset.

När nu erfarenheten visat detta resultat af tariffnedsättningen, hemställer jag till eder, mine herrar, huru vida den nytillkomna omständigheten — tariffens nedsättning — kan och bör föranleda större tillförsigt vid uppgörande af inkomstberäkningen, eller om den icke snarare bort mana till ännu mera försigtighet i detta afseende, än som förr iakttagits.

Det är ganska naturligt, att trafikstyrelsen vill så litet som möjligt låtsa om de svårigheter, som tariffnedsättningen medfört; likasom att den hoppas på att så småningom kunna bringa upp inkomsterna till 6,000,000 kronor, och vare det långt från mig att påstå, det denna dess förhoppning omöjligen kan komma att uppfyllas. Det är icke för någon möjligt att nu förutsäga, huru konjunkturerna skola utveckla sig under den närmaste tiden. Men, mine herrar, om vi nu skulle använda en annan princip för inkomstberäkningen än den, som gjort sig gällande under föregående år, så hafva vi ingenting annat att hålla oss till än denna osäkra förhoppning om förbättring i konjunkturerna. Deremot hafva vi, å andra sidan, den fullkomliga vissheten, att det behöfves alldeles ovanligt goda konjukturer, en alldeles ovanligt stark utveckling af trafiken, för att godsmängdens ökning skall kunna motväga den minskning i inkomst pr ton, som beror af tariffnedsättningen.

Slutligen ber jag få fästa uppmärksamheten på, att om man vid den tid, då trafikstyrelsen uppgjorde sin beräkning och då chefen för finansdepartementet accepterade densamma, kunde finna anledning att vidhålla en så hög beräkning af inkomsterna i den omständigheten, att statsverkets ställning vid den tidpunkten föreföll ganska bekymmersam, så har efter riksdagens senaste beslut om andra skattetitlars betydliga ökning, ställningen härutinnan fullständigt förändrats.

Genom de ökade statsinkomster, vi nu gå till mötes, af mig och många med mig beräknade till 6 à 10 millioner kronor, befinna vi oss nu i sådan ställning, att vi icke behöfva tveka att beräkna vanskliga inkomster med försigtighet, der försigtighet är af nöden.

Jag tillåter mig yrka, att med användande af ungefär samma grundsatser, som förut gjort sig gällande, behålla jernvägstrafikmedlen för 1889 må beräknas allenast till 5 millioner kronor.

Grefve Sparre: Kammaren kan icke begära af mig att jag skulle kunna följa den föregående talaren i den mängd siffror, han nysst delgifvit kammaren. Jag skall endast i några punkter följa honom för att, så att säga, komplettera de upplysningar han lemnat.

Han omnämnde det cirkulär, som utkom i december 1886, cirkuläret n:o 932, hvilket väckt mycken uppmärksamhet. Han sökte visa att staten derpå förlorat högst betydligt, och då man ofta hört till siffran uppgifvas dessa antagna förluster, anser jag mig skyldig att delgifva kammaren resultatet af de undersökningar, som i detta hänseende blifvit gjorda af den s. k. jernvägstaxekomitén, hvars ordförande jag har äran vara.

Till denna komiténs uppdrag hör att utreda, hvilken verkan detta cirkulär kunde hafva på inkomsterna vid statens jernvägar. Komitén gick så till väga, att den beräknade för de godsslag, som berördes i cirkuläret n:o 932, hvilken inkomst de skulle hafva lemnat efter förut gällande frakttaxa, och hvilken inkomst de faktiskt gifvit efter cirkulärets utfärdande, hvarefter komitén slutligen jemförde dessa summor med hvarandra. Då beräkningen uppgjordes på hösten 1887, kunde den ej omfatta mer än åtta månader af lokaltrafiken och sju månader för samtrafiken, men beräkningen gjordes i samma proportion för den återstående delen af året. Vid denna undersökning visade det sig -- här finnes den specificerad för hvarje godsslag å den tabell, jag håller i min hand -- att den minskade inkomsten å lokaltrafiken för 8 månader utgjorde 183,929 kronor och å samtrafiken för 7 månader 104,549 kronor, eller tillhopa 288,478 kronor, i förhållande till hvilket belopp minskningen för hela året skulle utgöra 455,113 kronor. Härvid är icke den fraktninskning tagen i beräkning, som uppkommit derigenom att frakten för virke utgår per vagn på det sätt, som är angifvet i cirkuläret n:o 932, enligt hvilket för vagn af 8,500 kilogram erlägges afgift efter 7,500 kilogram samt för vagn af större bärighet efter 8,500 kilogram, med skyldighet för afsändaren att iakttaga, att vagnarne icke belastas öfver sin bärighet.

I detta hänseende var omöjligt att göra någon säker beräkning, men det antogs af fackmän, att den fraktninskning, som häraf uppkomme, icke skulle vara af någon större betydenhet.

Den siffra, som kom fram genom denna af fackmän verkställda undersökning, upptog således 455,113 kronor, men endast under den förutsättning, att, om icke denna nedsättning egt rum, samma godsquantitet skulle likväl transporterats. Och jag tror icke man kan antaga detta förhållande såsom säkert. Tvärtom torde vara mera antagligt, att genom denna fraktnedsättning en större trafik egt rum, huru stor vägar jag ej säga. Denna beräkning kan jag sålunda icke finna vara annat än ett maximum.

Den föregående talaren nämnde äfven, att åtgärden kunde varit fördelaktig, om industrien varit beredd att genom en ökad trafik ersätta de minskade fraktafgifterna, men så hade ej, enligt hvad han uttryckte sig, varit förhållandet. Mine herrar, en annan fråga, som ej heller bör tagas ur beräkningen, är huru mycket trafik genom nämnda cirkulär bibehållits.

Vidare frågade den ärade talaren hvad som föranledt Kongl.

*Beräkningen
af stats-
verkets
ordinarie
inkomster.*
(Forts.)

Beräkningen
af stats-
verkets
ordinarie
inkomster.
(Forts.)

Maj: statskontoret, trafikstyrelsen och slutligen statsutskottet att i år gå ifrån den försigtighet i inkomstberäkningen, som förr egt rum. Jag kan endast svara för statsutskottet, och jag har här en uppgift att lemna, visserligen föga vidlyftig, men dock ganska talande. Den innefattar blott en uppgift på hvad jernvägarne lemnat under detta års första månader, jemfördt med förra året — jag har erhållit den af trafikstyrelsen.

I januari månad i år har inkomsten varit 1,509,908 kronor mot 1,403,405 kronor förra året, således en ökning af något öfver 106,000 kronor. Februari månad har lemnat 1,511,791 kronor mot 1,455,054 kronor förra året, således en stegring af cirka 56,000 kronor, och mars har lemnat 1,639,383 kronor mot 1,658,909 förra året, alltså en minskning af cirka 19,000 kronor, hvartill dock det svåra yrvädet i mars torde kunna lemna förklaring. Jag kan till dessa fullt tillförlitliga uppgifter lägga ännu en, ehuru blott approximativ, men från samma håll, huru förhållandet ser ut att ställa sig för april månad i år. April månad beräknas sålunda komma att lemna en inkomst af omkring 1,850,000 kronor mot 1,541,522 förra året. Men jag ber att särskildt få betona, att uppgiften för april blott kunnat blifva *approximativ*. Någon större förändring torde dock ej kunna väntas deri.

Om jag nu räknar i hop de respektive summorna, finner jag, att inkomsterna för de fyra första månaderna af innevarande år med cirka 452,000 kronor öfverstiga inkomsten för samma tid år 1887.

Slutligen vill jag nämna, att enligt trafikstyrelsens uppgift har från årets början till och med april månad i statskontoret blifvit insatt 2,200,000 kronor mot 1,900,000 kronor under samma tid sistlidet år, alltså 300,000 kronor mer i år än förra året.

Jag tror att statsutskottet, som haft dessa siffror i sin hand, haft fullt skäl att antaga, att, då förra året under synnerligen ogynnsamma förhållanden kunnat lemna ett öfverskott till statskassan af 5,200,000 kronor, den nu gjorda beräkningen af 6,000,000 kronor ej vore så farlig.

Detta är mitt skäl, hvarför jag tror att Riksdagen lugnt kan låta denna siffra stå, då verkliga förhållandet måste komma att hålla sig helt nära omkring denna siffra, och siffran i och för sig ej kan vara annat än en beräkningssiffra.

Jag är fullkomligt ense med den föregående talaren, att man bör vara försiktig i sina beräkningar, men jag anser att verkliga inkomstens belopp synes komma att nästa år ligga så nära denna föreslagna beräkningssiffra, 6,000,000, att jag tror att siffran bör kunna få kvarstå.

Jag yrkar bifall till statsutskottets förslag.

Herr Forssell, Hans: Blott några ord! Jag ber att få till de sista af statsutskottets ärade ordförande lemnade upplysningar få föga ännu en ur samma källa och af samma slag, men hvilken leder till ett något annat resultat. Det är fullkomligt sant, att för detta års tre första månader, för hvilka man har fullständigt bokslut, inkomsterna uppgått till 4,660,000 kronor mot 4,517,000 kronor, som de utgjorde under motsvarande tid förra året, och således lemnat ett öfverskott af 143,000 kronor i jemförelse med år 1887, men utgifterna

hafva under samma tre månader i år uppgått till 3,325,000 kronor, under det att utgifterna under samma tid i fjor utgjorde 2,979,000 kronor, således en ökning af 145,000 kronor. Man kan således icke här af finna någon säker ledning för antagandet, att nettobehållningen i år blir mycket större än i fjor. Jag medgifver villigt, att det mycket väl kan hända, att inkomsterna i år och ännu mer nästa år kunna komma att uppgå till sex millioner. Derom vill jag icke tvista med den ärade ordföranden, men, mine herrar, man kan icke vara säker derpå, då man icke känner konjunkturerna. Det är då lugnare att nedsätta beräkningen än att hålla den högre, och om, såsom jag hoppas, nettobehållningen verkligen stiger till sex millioner och deröfver, så har med denna lägre beräkning ingen skada skett. Man erhåller endast öfverskott i stället för brist på denna post.

Beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster.
(Forts.)

Herr Hedlund: Det är utan tvifvel riktigt, hvad den förste ärade talaren nämnde, att man bör vara försigtig vid beräkningen af statsinkomsterna för att icke komma på en statsbrist, hvarom man nu stundeligen hör talas i vårt land, ehuru här icke finnes någon sådan, men saken blir mera likgiltig, när man handlar, såsom denna Riksdag gjort och såsom många gånger förut skett, nemligen pålägger det svenska folket skatter till högst betydliga belopp, utan att veta om de behövas till statsutgifternas fyllande. Regeringsformen säger dock, att först sedan statens behof blifvit pröfvade, skall Riksdagen åtaga sig en bevillning för att fylla dessa behof; till denna bevillning höra äfven tullafgifterna. Nu har emellertid, såsom vi veta, Riksdagen icke afvaktat pröfningen af statens behof, icke brytt sig om att beräkna de statsinkomster, som kunna ur andra källor inflyta, utan den har pålagt en årlig skatt af 9 till 10 millioner kronor, oaktadt det icke blifvit visadt, att statsbehofven kräva denna beskattning. Om sålunda jernvägarnes inkomster beräknas till en half million kronor mer eller mindre, har ganska litet att betyda, i synnerhet som deras belopp beror på en mängd konjunkturer under året, hvilka vi icke kunna förutse.

Jag tror att den förste ärade talaren har rätt i, att man bör gå försigtigt till väga och ej beräkna inkomsterna för högt, men jag tror också, att saken icke är af någon betydelse, på de skäl jag nyss anfört.

Grefve Sparre: Ja, frågan är i sig sjelf obetydlig, om man beräknar inkomstposterna något högre eller lägre; skälet, hvarför statsutskottet ansett sig icke böra vidtaga någon ändring i Kongl. Maj:ts beräkning, har jag tagit mig friheten anföra vara den uppgående trafiken, som synes lofva godt för framtiden. Nu har visserligen den förste ärade talaren häremot invändt, att utgifterna under samma tid också stegrats. Ja, detta är sant; vi veta alla, att denna snödigra vinter framkallat utomordentliga utgifter för trafikens uppehållande, men detta häntyder blott på tillfälliga förhållanden, under det den uppgående trafiken, som, efter allt hvad vi hört, anses komma att fortfara, tyder på att bättre förhållanden. än under föregående år, skola blifva rådande.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i den föredragna punkten hemställt, och vidare derpå att, såsom herr *Forssell* föreslagit, utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring, att jernvägstrafiksmedlen upptoges till 5,000,000 kronor; hvarefter den förra propositionen förnyades och förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

2 punkten.

Bifölls.

Sista punkten.

Lades till handlingarna.

Anmälde och bordlades:

bevillningsutskottets memorial n:o 14, i anledning af återremiss af 5, 6 och 7 punkterna af utskottets memorial n:o 12, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande åtskilliga punkter af utskottets betänkande n:o 8, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen; samt

lagutskottets memorial n:o 46, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut angående 1 och 2 punkterna i utskottets utlåtande n:o 43, öfver väckta motioner om ändringar i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Engström* under åtta dagar från den 7 i denna månad.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle sättas främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 8,13 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Torsdagen den 3 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Föredrogs, men bordlades å nyo, på flere ledamöters begäran, statsutskottets under gårdagen bordlagda utlåtanden och memorial n:is 6 a, 7 a och 8 a samt n:is 56—58.

Efter föredragning af bevillningsutskottets nästlidne dag bordlagda memorial n:o 14, i anledning af återremiss af 5, 6 och 7 punkterna af utskottets memorial n:o 12, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande åtskilliga punkter af utskottets betänkande n:o 8, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen, godkändes den af utskottet i förstnämnda memorial föreslagna voteringsproposition.

Föredrogs, men bordlades å nyo, på flere ledamöters begäran, lagutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 46.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts andra gången, skulle uppföras sist å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Grefve *Sparre* uppläste en motion, n:o 80, om förstärkande af statsverkets kassaförlagsfond.

Denna motion hänvisades till statsutskottet.

Motion om förstärkande af statsverkets kassaförlagsfond.

*Motion om
förstärkande
af statsver-
kets kassa-
förlagsfond.
(Forts.)*

Härefter erhöill friherre Klinckowström på begäran ordet och yttrade: Det är med anledning af grefve Sparres nu väckta motion, jag begärt att få yttra några ord. Det har förväntat mig, och efter hvad jag med skäl kan tro, helt säkert också många andra, att en motion af den beskaffenhet, hvarom här är fråga, blifvit väckt efter motionstidens slut. Vål vet jag, att i andra frågor motioner efter motionstidens slut kunna väckas, men att en dylik motion som denna kunnat sålunda framkomma, förefaller mig lindrigast sagdt besynnerligt. Att en motion om förstärkande af statsverkets kassaförlagsfond nu kunnat väckas, grundar sig åtminstone, efter hvad motionären påstår, derpå, att det med visshet kan antagas att statsverkets inkomster för nästa år icke oväsentligt skola komma att stiga. Ett sådant antagande kräfver dock enligt mitt förmenande verkliga bevis. Jag förstår visserligen att grefve Sparre dermed menar, att de beslut, vi i afseende på en mängd tullfrågor här fattat, skulle lemna statsverket så betydligt förhöjda inkomster, att det är derpå han baserat sin förtröstan till statsinkomsternas stigande. Dessutom är sannolikt att han dermed förenat det beslut, vi fattat i fråga om brännvinsbeskattningen i riket, men, mine herrar, det är visst sant, att vi nu fattat beslut om förhöjande af tullen på en mängd viktiga artiklar, synnerligast lifsmedel, men det är därför alldeles icke säkert, hvilka inkomster derigenom komma att inflyta till statsverket. Det är icke första gången jag påpekar nödvändigheten af att vara försigtiga vid uppgörandet af dylika beräkningar, ty säkert är, och derom skulle jag vilja hålla vad, att icke den stora massa lifsmedel, som hittills tullfritt hit införts, i samma myckenhet fortfarande skall hit inströmma, sedan tull derå blifvit satt. Äfven en mängd andra artiklar, derå nu betydliga tullar blifvit satta, lära nog handelsmännen vara försigtigare att införa än hittills, då de inkommit till riket med ringa eller ingen tull.

Jag finner det äfven i högsta grad besynnerligt, att en sådan motion som denna icke ens blifvit bordlagd, utan genast remitterats till statsutskottet. Då det är sjelfve vår ärade ordförande i statsutskottet, som väckt motionen, kan jag förstå att detta föranledts deraf, att man ville att utskottet skulle hinna behandla ärendet, men icke är det förenligt med vanlig praxis.

Jag vet att hvad jag nu yttrat icke kan på motionen ega ringaste inflytande, synnerligast som jag förmodar att den varit i säck, innan den kommit i påse, men jag har velat hafva till protokollet antecknad min gensaga emot formen äfvensom emot den motivering, hvarpå motionen stöder sig.

Grefve Sparre: Då grundlagen medgifver att motioner få väckas på grund af under riksdagen inträffade händelser, har jag trott att de beslut i skattehänseenden, Riksdagen nyligen fattat, skulle betraktas såsom en tillräckligt vigtig händelse för att kunna föranleda till att denna motion blifvit väckt och remitterad, och jag har styrkts i denna min åsigt deraf, att det icke var mer än ungefär fjorton dagar sedan en ledamot af denna kammare väckte förslag derom att de inkomster, som inflöto genom tullar, skulle särskildt bokföras, öfverlemnas till Riksgäldskontorets förvaltning samt användas till vissa

uppgifna ändamål. Denna motion blef till statsutskottet remitterad, är derstädes behandlad och utlåtandet ligger nu på kammarens bord. *Motion om förstärkande af statsverkets kassaförlagsfond.* Då detta skett, hade jag trott att deri skulle ligga ett ytterligare skäl för att beslut i beskattningssväg skulle fortfarande anses vara sådana riksdagshändelser, som kunde föranleda förslag att, om det vid statsregleringens uppgörande uppstode öfverskott att disponera, dessa öfverskott skulle få användas till sådana ändamål som förstärkning af statsverkets kassaförlagsfond. Detta afser motionen, på det att, om, sedan bevillningsutskottet uppställt sina beräkningar och dessa blifvit af Riksdagen godkända, dessa samt de ordinarie inkomsterna vid sammanställning med statsverkets beslutade utgifter skulle utvisa att öfverskott förefinnes, icke den utvägen att afsätta deraf något belopp till statsverkets kassaförlagsfond skulle vara stängd därför att intet förslag derom blifvit framställt.

(Forts.)

Jag hade trott att den utvägen borde hållas öppen och detta är anledningen till motionen.

Friherre Klinckowström: Med afseende å hvad grefve Sparre nyss yttrade derom att en motsedd tillökning i statsinkomsterna till följd af fattade riksdagsbeslut skulle berättiga till att i Riksdagens sista timma väcka motioner af sådan betydighet att de beröra statsregleringsfrågor, så kan jag försäkra herrarne att, om detta blefve praxis, skulle det medföra mycken oreda i statsregleringen.

Hvad åter angår, att orsaken till grefve Sparres motion skulle vara, såsom han sjelf angaf, att han befارade att så stora inkomster skulle tillföras statsverket genom de beslut, vi vid denna riksdag i åtskilliga hänseenden fattat, att vi icke skulle veta hvar vi skulle göra af dem, så kan jag lugna grefve Sparre med att det finnes så många stora fortgående behof från vissa samhällsklassers sida, som kräfva att tillgodoses, och hvilka klasser icke sakna målsmän vid Riksdagen, att det kan vara väl om man låter dessa tillgångar ligga och hvilat, om de blifva så stora som man tyckes tro.

Deras pretentioner stiga år efter år och skola med alla loffiga medel söka att blifva tillgodosedda, och redan vid nästa riksdag komma helt säkert sådana pretentioner att med stor pondus söka göra sig gällande.

Jag vill i afseende härå endast påminna herr grefven om den stora frågan rörande ytterligare afskrifning af grundskatter som nu måst hvilat sedan de första 30 procenten blifvit afskrifna, därför att staten saknade medel att ytterligare afskrifva något.

Der finnes äfven en mängd andra stora frågor rörande ett bättre ordnande af vårt försvarsväsen, som böra lösas. Endast anskaffandet af nya handgevär för armén kommer att kosta 7—9 millioner kronor.

Under sådana förhållanden tror jag Riksdagen skall finna tillfälle till afgang af de möjliga besparingar vi nu möjligen kunnat göra, och vid sådant förhållande anser jag motionen, som jag i formelt hänseende finner oriktig, äfven i sjelfva saken vara mindre väl beaktad.

*Motion om
förstärkande
af statsver-
kets kassa-
förslagsfond.*
(Forts.)

Herr Reuterswärd: Jag hyser stora betänkligheter emot att en Riksdag på förhand beslutar, hvartill de öfverskott, som möjligen kunna uppstå genom den uppgjorda statsregleringen, skola användas. Vi veta ju icke om icke nästa år kunna förekomma så viktiga statsutgifter att det kan vara värdigt att nu bestämma att allt, som kan synas blifva öfver, skall läggas till grundfonden. Jag hoppas också, att statsinkomsterna skola ökas till följd af de höjda tullarne, men, mine herrar, vi hafva också många hål att stoppa i, och säkert är, såsom i går yttrades från denna plats, att statsinkomsterna i Kongl. Maj:ts proposition blifvit för högt beräknade. Detta kommer sannolikt snart att visa sig och då kan det vara farligt att redan nu bestämma, huru nästa års öfverskott skola användas.

Jag förmodar att den ärade motionären missade sig, då han nyss yttrade att motionen väckts på grund af en i riksdagen timad händelse. Det står nemligen i grundlagen att efter motionstidens slut må sådan motion endast väckas såvida den föranledes af inom någondera kammaren fattadt beslut, men ännu har icke Riksdagen fattat fullständigt beslut i tullfrågan. Vi hafva ju först i morgon gemensamma voteringar i tullfrågan och förr än derefter blir sålunda icke tullbetänkandet slutbehandladt.

Jag anser sålunda att denna motion på en gång framkommit för tidigt och sannolikt äfven för sent under riksdagen för att kunna bifallas, hvarför jag helst skulle se om grefve Sparre ville återtaga densamma.

Grefve Sparre: Jag ber om ursäkt att jag ännu en gång begärt ordet, men då man blifvit missförstådd, är det ju ursäktligt, om man försöker förklara sin mening. Den föregående talaren har rätt deruti att jag användt ordet *händelse*, der jag bort begagna ordet *beslut*. 55:te § riksdagsordningen säger nemligen: »Motion i ämne som tillhör ständigt utskotts behandling, må af riksdagsman i den kammare, han tillhör, göras inom tio dagar från riksdags öppnande. Sedermera må sådan fråga, med undantag af grundlagsförslag, icke kunna af riksdagsman väckas, utan såvida den af redan inom någondera kammaren fattadt beslut eller upptaget ärende eller annan under riksdagen inträffad händelse omedelbarligen föranledes.» Jag nämnde nyss om huru detta tolkades för en tid sedan, då en motionär afgaf ett i formelt hänseende ungefär likartadt förslag; han ville nemligen använda tullinkomsterna på annat sätt och gömma dem i riksgäldskontoret för vissa uppgifna ändamål. Jag har väckt min motion endast därför att Riksdagen, för den händelse att öfverskott skulle uppstå vid uppgörandet af den statsreglering Riksdagen snart har att uppgöra, skulle kunna i likhet med hvad som skett under föregående år afsätta något till statsverkets kassaförslagsfond.

Jag ingår nu icke på framtiden och dess anslagsbehof, dermed hafva vi icke något att skaffa, utan endast så vidt vid den statsreglering, som inom några dagar skall uppgöras, det skulle visa sig, att, sedan nödiga behof blifvit tillgodosedda, något belopp skulle kunna afsättas till kassaförslagsfonden, det icke skulle förefinnas något hinder för att ett sådant tillvägagående skulle kunna ega rum. Min motion

berör endast statsregleringen för år 1889 och innebär icke någon hänvisning till framtida öfverskott, ty dermed har Riksdagen icke nu att göra; motionen afser således endast att, derest öfverskott nu finnas vid statsregleringen, af dessa skall kunna afsättas något till statsverkets kassaförslagsfond.

Motion om förstärkande af statsverkets kassaförslagsfond.
(Forts.)

Herr Reuterswärd: Jag hör att motionen redan blifvit remitterad, och i så fall tjenar hvad man här säger icke till annat än att statsutskottet får veta, hvilka tankar om motionen man haft här i kammaren. Jag föreställde mig till exempel möjligheten af (det Gud måtte förbjuda) att ställningen i Europa nästa år kan blifva sådan att Sverige måste iakttaga en beväpnad neutralitet eller annat viktigt behof uppstår; har då denna Riksdag nu beslutat, att afsätta till statverkets grundfond, så skulle vi icke kunna använda tillgängliga medel, utan att upphäfvat ett redan fattadt beslut. Det är så många händelser, som kunna inträffa under ett år, som gör det ytterst vådligt att på förhand bestämma, hvartill vissa inkomster skola användas. Detta bör man öfverlemnna till regeringen att afgöra och det är derpå jag velat fästa statsutskottets uppmärksamhet, då motionen blifvit dit remitterad, på det att utskottet måtte noga beakta dessa förhållanden och se sig väl före, innan det inlåter sig på en princip, som vi hittills aldrig begagnat.

Herr Anderson, Albert: Efter min uppfattning afser icke motionen att man skulle använda uppkommande öfverskott på 1889 års statsreglering, utan att i händelse, då man nu uppgör riksstaten, det skulle befinnas att statsverkets inkomster, det vill säga beräknade inkomster, som komma att upptagas i riksstaten, gå till högre belopp än de beräknade utgifterna, man skulle kunna anvisa de i riksstaten beräknade öfverskotten.

Det är nemligen här icke fråga om de verkliga öfverskotten, ty de kvarstå alltid odisponerade. Ur den synpunkten kan jag icke annat än anse det lämpligt, att genom en sådan motion, som nu blifvit väckt, lemna statsutskottet tillfälle att om, vid beräkning af statsinkomsterna, dessa dertill skulle lemna tillgång, anvisa ett belopp till kassaförslagsfondens förstärkande. Huru höga öfverskotten i verkligheten blifva i förhållande till de belopp, hvartill de beräknats, betyder härvid ingenting.

Friherre Klinckowström: Jag ber herrarne om ursäkt, att jag nu för tredje gången i denna fråga tager till ordet, men den siste talaren har gifvit mig anledning dertill. Han trodde nemligen att, så snart ett öfverskott utöfver statsutgifterna funnes på statsinkomsternas sida, skulle man på något sätt disponera detta i riksstaten. Det finnes nemligen två kassakistor, som taga om hand de besparingar vi kunna göra, den ena är folkmagtens och heter riksbanken och riksgäldskontoret, den andra är regeringsmagtens och kallas statskontoret. Säkert är att, om vi göra en eller annan millions besparing, så ligga dessa pengar lika säkert i riksbanken och endast derstädes till Riksdagens framtida fria disposition, hvaremot de i statskontoret

Motion om förstärkande af statsverkets kassaförslagsfond.
(Forts.)

endast med regeringens medgifvande af Riksdagen kunna disponeras. Enligt min tanke är riksbanken den rätta kassakistan, hvaruti sådana besparingar böra ligga. De komma för öfrigt helt säkert icke att länge stanna der, ty efter hvad jag tror blifva våra statsutgifter för nästa riksdag helt säkert ganska stora och då kunna vi behöfva dessa besparingar. Att taga ut dem från statsverkets kassaförslagsfond, blir säkerligen ej så lätt, men att uttaga dem från riksbankens kassor möter inga svårigheter synnerligast af en Riksdag som känner sina rättigheter och vet att det är Riksdagen allena och icke konungamagten, som disponerar öfver alla statsmedel i riket.

Herr Hedlund: Jag ber om ursäkt för att jag af motionären måste anhålla om en förklaring och sålunda tager tiden i anspråk några minuter. Grefve Sparre har hemställt att Riksdagen må till förstärkande af statsverkets kassaförslagsfond å riksstaten för år 1889 anvisa så stort belopp, som med behörigt aktgifvande å andra behof, tillgångarne medgifva.

Är det motionärens mening att, sedan inkomster och utgifter för år 1889 hopsummerats, införa det beräknade öfverskottet på kassaförslagsfonden såsom särskild post? Om detta är syftet med motionen, så anser jag det vara en fullt ändamålsenlig åtgärd till förekommande af den oegentlighet, som ofta förekommit inom bevillningsutskottet, deraf jag flere gånger haft äran vara ledamot, nemligen att man nödgats nedsätta beräkningen af statsinkomsterna så lågt, att den knappast legat inom rimlighetens gräns.

Man använder denna utväg endast för att undgå, att förklara det någon vidare allmän bevillning icke behöfves. Man vill nemligen icke rubba den allmänna bevillningen af många skäl och i synnerhet därför att den rör kommunalbeskattningen. För att icke komma i ett sådan dilemma, måste man i beräkningen nedsätta statsinkomsterna till alltför låga belopp.

Om man nu, på sätt motionen innehåller, till förslagsfonden afsätter så stort belopp, som tillgångarne medgifva, förekommes den svårigheten. Är nu detta grefve Sparres mening — och jag kan icke förklara motionen på annat sätt — kan jag icke finna annat än att det är alldeles i sin ordning att den framkommit och för min del önskar jag all möjlig framgång åt densamma vid dess blifvande behandling i utskottet.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, under erinran att ifrågavarande motion redan blifvit till statsutskottet hänvisad, att han vid sådant förhållande finge hemställa, det kammaren ville tillåta, att de i anledning af motionen nu afgifna yttrandena finge åtfölja densamma till utskottet.

Denna hemställan bifölls af kammaren.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Ekenman, Victor*, under fjorton dragar från och med morgondagen.

Kammaren åtskildes kl. 2,38 e. m.

In fidem.

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 4 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Friherre *Klinckowström* uppläste en motion, n:o 81, angående dispositionen af motsedda öfverskott å statsverkets inkomster.
Denna motion blef på begäran bordlagd.

Justerades protokollet för den 27 sistlidne april.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 47, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen beviljar förhöjning i ordinarie anslaget till veterinärinstitutet i Stockholm med 6,000 kronor, deraf

1,000 kronor till byggnaders och stängsels underhåll och 5,000 kronor till diverse utgifter, i hvilken händelse anslaget till nämnda veterinärintitut, nu 43,100 kronor, kommer att uppgå till 49,100 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen på det sätt bifallit Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning, att ordinarie anslaget till veterinärintitutet i Stockholm, för ökning med 1,000 kronor af den deri ingående anslagsposten: byggnaders och stängsels underhåll, höjes med nämnda belopp från 43,100 kronor till 44,100 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—84;

Nej—38.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 217, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 71 ja och 140 nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 155 ja och 178 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionen.

Anstäldes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 47, punkten 2 a), föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att t. f. föreståndaren för veterinärrättningen i Skara, lektorn Gustaf Victor Hofling må från och med den 1 juli 1889 under sin återstående lifstid åtnjuta å allmänna indragningsstaten årlig pension till belopp af 3,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen medgifvit, att t. f. föreståndaren för veterinärrättningen i Skara, lektorn Gustaf Victor Hofling må från

och med den 1 juli 1889 under sin återstående lifstid åtnjuta å allmänna indragningsstaten årlig pension till belopp af 2,500 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—82;
Nej—43.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 218, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 80 ja och 135 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 162 ja och 178 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 47, punkten 2 b), föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att instruktionssmeden vid veterinärrättningen i Skara, Carl Adam Wiegandt må från och med den 1 juli 1889 under sin återstående lifstid åtnjuta å allmänna indragningsstaten årlig pension till belopp af 800 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen medgifvit, att instruktionssmeden vid veterinärrättningen i Skara Carl Adam Wiegandt må från och med den 1 juli 1889 under sin återstående lifstid åtnjuta å allmänna indragningsstaten årlig pension till belopp af 500 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—88;
Nej—36.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag,

n:o 219, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 101 ja och 115 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 189 ja och 151 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 48, punkten 1, föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att länsmanen i Skånings härads norra distrikt Axel Albert Moberg må från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhåller afsked från tjensten, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 900 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts framställning om pension åt länsmanen Moberg icke blifvit af Riksdagen bifallen.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—96;

Nej—28.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 220, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 79 ja och 133 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 175 ja och 161 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 48, punkten 2 a), föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att materialförvaltaren vid statens jernvägsbyggnader Bernhard Fredriksson må från och med månaden näst efter

den, hvarunder han entledigas från anställning vid nämnda jernvägsbyggnader, åtnjuta från allmänna indragningsstaten årlig pension under sin återstående lifstid till belopp af 2,400 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen på det sätt bifallit Kongl. Maj:ts förevarande framställning, att materialförvaltaren vid statens jernvägsbyggnader Bernhard Fredriksson må från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigas från anställning vid nämnda jernvägsbyggnader, åtnjuta från allmänna indragningsstaten årlig pension under sin återstående lifstid till belopp af 1,800 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—67;

Nej—60.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 221, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 63 ja och 149 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 130 ja och 209 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 48, punkten 2 b), föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att materialförvaltaren vid statens jernvägsbyggnader Gustaf Heurlin må från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigas från anställning vid nämnda jernvägsbyggnader, åtnjuta från allmänna indragningsstaten årlig pension under sin återstående lifstid till belopp af 1,800 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen på det sätt bifallit Kongl. Maj:ts förevarande framställning, att materialförvaltaren vid statens jernvägsbyggnader Gustaf Heurlin må från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigas från anställning vid nämnda jernvägsbyggnader, åtnjuta från allmänna indragningsstaten årlig pension under sin återstående lifstid till belopp af 1,500 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—64;
Nej—60.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 222, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 67 ja och 146 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 131 ja och 206 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 48, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Kongl. Maj:ts framställning om pension åt rektorn vid allmänna läroverket i Malmö Carl Ludvig Wählin på det sätt af Riksdagen bifalles, att rektoren Wählin må från och med den 1 Maj 1889 under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 3,600 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—87;
Nej—39.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag,

n:o 223, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 57 ja och 156 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 144 ja och 195 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af statsutskottet i dess memorial n:o 48, punkten 4, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att den åt extra provinsialläkaren A. F. Lindfors' enka Lovisa Karolina Lindfors, född Sandelin, och hennes dotter Maria Lovisa å allmänna indragningsstaten uppförda pension af 400 kronor årligen må, efter det dottern numera ingått äktenskap, till enkan Lindfors med hela beloppet utbetalas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen på det sätt bifallit Kongl. Maj:ts framställning, att Riksdagen medgifvit, att af den åt extra provinsialläkaren A. F. Lindfors' enka Lovisa Karolina Lindfors, född Sandelin, och hennes dotter Maria Lovisa å allmänna indragningsstaten uppförda pension af 400 kronor årligen må, efter det dottern numera ingått äktenskap, till enkan Lindfors utbetalas 300 kronor årligen.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—117;

Nej—6.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 224, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 150 ja och 66 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 267 ja och 72 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill, att å beck och beckolja skall sättas en tull af 2 kronor för 100 kilogram, kärleus vigt inberäknad, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, afslagit utskottets ifrågavarande hemställan.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—49;

Nej—75.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsänt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 225, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 131 ja och 83 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 180 ja och 158 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill, att å blomsterlökar sättas en tull af 1 krona för 1 kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren afslagit utskottets ifrågavarande hemställan.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—31;
Nej—90.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsänt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 226, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 109 ja och 94 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 140 ja och 184 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill, att rubriken »Fisk» i tulltaxan skall erhålla följande förändrade lydelse:

	Quantitet för tullberäkningen.	Tullsats.	
		Kr.	ö.
<i>Fisk:</i>			
saltad, inlagd eller rökt:			
anjovis, sardeller och thonfisk.....	1 kilogram	—	20
lax	1 kilogram	—	10
sill och strömming	1 kilogram	—	2
<i>Anm.</i> För käreless vigt medgitves ej afdrag.			
alla andra slag	— —		<i>fria.</i>

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, afslagit utskottets ifrågavarande hemställan.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—41;
Nej—81.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 227, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 118 ja och 93 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 159 ja och 174 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial N:o 12, punkten 4, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 25:te punkten af dess betänkande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, bifallit berörda hemställan, med den ändring att orden »utomlands en längre tid» utbytas mot orden »utomlands en tid af minst ett år och sådant med konsulats- eller annat officiellt betyg styrkes.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—15;
Nej—98.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 228, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 75 ja och 123 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 90 ja och 221 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 8, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill, att å glaspulver eller glasskärf sättes en tull af 2 öre för 1 kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, afslagit utskottets ifrågavarande hemställan.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—36;

Nej—68.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 229, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 118 ja och 84 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 154 ja och 152 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 9, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition.

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att å superfosfater skall sättas en tull af 25 öre för 100 kilogram, men att andra slag af gödningsämnen, ej specificerade, skola förblifva tullfria, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit den föreslagna tullen å superfosfater och bibehållit oförändrad motsvarande rubrik i gällande tulltaxa.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—60;
Nej—62.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 230, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 103 ja och 109 nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 163 ja och 171 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att de återstående tolf omröstningarna skulle uppskjutas till morgondagens sammanträde.

Anmäldes och bordlades statsutskottets memorial:

n:o 59, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om Kongl. Maj:ts proposition angående aflöningsstat för tjenstepersonalen vid folkskolelärnarnes pensionsinrättning m. m.; samt

n:o 60, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut angående Kongl. Maj:ts proposition i fråga om eftergift å 1887 års arrende för en del kronoegendomar; äfvensom

bevillningsutskottets betänkande n:o 15, angående stämpelafgiften.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till Riksdagens skrivelser till Konungen:
n:o 46, angående omarbetning af förordningen den 12 februari 1864 om hvad i afseende å passagerareångfartygs byggnad, utrustning och begagnande iakttagas bör;

n:o 47, angående åstadkommande af en allmän pensionsinrättning för barnmorskor; och

n:o 48, rörande ändrade bestämmelser angående aflönning åt lärare och lärarinnor vid folkskolorna;

dels äfven till paragrafer i riksdagsbeslutet:

n:o 18, angående ändring af 6 kapitlet strafflagen; och

n:o 19, angående ändring i gällande bestämmelser om tiden för nyttjanderättsaftals bestånd.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle bland utskottsbetänkanpena sättas främst de, som denna dag bordlagts första gången.

Kammaren åtskildes kl. 2,56 e. m.

In fidem
A. von Krusensljerna.

Lördagen den 5 Maj, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 28 sistlidne april.

Anmälades och bordlades Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 19, angående ändring af gällande stadganden rörande grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande.

Upplästes ett inlemnadt läkarebetyg, så lydande:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammarer, herr doktor *E. M. Grenholm* af sjukdom (ägghvitsjuka) fortfarande är förhindrad att deltaga i Riksdagens förhandlingar, samt att han efter all sannolikhet ej kan vid Riksdagen före dess slut sig infinna, detta varder på af-lagd embetsed intygadt.

Stockholm den 4 Maj 1888.

N. A. Edling,
Fältläkare.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Carlheim-Gyllen-sköld* under 10 dagar från den 6 i denna månad.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial N:o 12, punkten 10, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 59 punkten af dess betänkande n:o 8, med den ändring att senare delen af rubriken n:o 236 i tulltaxan erhåller följande lydelse:

slipade, polerade, fernissade, lackerade eller förzinkade	6 kronor
allt för 100 kilogram räknadt;	
med rent eller blyhaltigt tenn öfverdragna	fria

röstas

Ja;

Den, det ej vill, röstas

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att rubriken n:o 236 i tulltaxan skall erhålla följande lydelse:

Valsade eller smidda plåtar:

utan slipning eller polering och utan öfverdrag af annan metall eller annan å dem anbragt ytbetäckning:

a) af 3 millimeters tjocklek eller deröfver:

utan vidare bearbetning än att de äro klippta	...	fria
böjda, pressade, med upphöjda kanter eller med hål försedda	3 kronor

b) under 3 millimeters tjocklek

slipade, polerade, fernissade, lackerade eller förzinkade	allt för 100 kilogram räknadt;	6 »
med rent eller blyhaltigt tenn öfverdragna	fria.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—80;
Nej—43.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 231, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 128 ja och 86 nej, samt att båda kamrarnes sam-

manräknade röster befunnits utgöra 208 ja och 129 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Herr grefven och talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdet fortsättande klockan 7 e. m

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 11, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, bifaller, hvad bevillningsutskottet hemstält i dess betänkande n:o 8, punkt 72, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, beslutit, dels att de i tulltaxans rubrik n:o 249 förekommande orden »förgyllda eller försilfrade» skola ändras till »förgyllda, försilfrade eller pläterade», dels ock, med afslag å utskottets ifrågavarande hemställan, så vidt den afser ändring af rubriken n:o 250 i tulltaxan, att sistnämnda rubrik skall bibehållas oförändrad.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—22;
Nej—95.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerat och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 232, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 75 ja och 134 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 97 ja och 229 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 12, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att tullen å kaffe skall nedsättas från sitt nuvarande belopp, 26 öre, till 12 öre samt tullen å kaffe, brändt, och alla till kaffesurrogat användbara brända växter från sitt nuvarande belopp, 35 öre, till 20 öre, allt för 1 kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit så väl utskottets hemställan som de i ämnet väckta motionerna.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—76;
Nej—50.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 233, som upplästes och hvaraf inhemtades att omröstningen derstädes utfallit med 127 ja och 87 nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 203 ja och 137 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 13 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, bifaller hvad bevillningsutskottet rörande tull å hästar hemställt i 86:te punkten af dess betänkande n:o 8, med den ändring att orden »diföl, som åtfölja modern» utbytas mot orden »föl under ett år» röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, afslagit utskottets hemställan i berörda punkt, i hvad den afser hästar.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—55;
Nej—71.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 234, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 136 ja och 75 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 191 ja och 146 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 14, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill, att kött af alla slag af fogel samt vildt skall åsättas en tull af 20 öre för 1 kilogram och andra slag af kött, ej specificerade, en tull af 7 öre likaledes för 1 kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, beslutit, att kött af alla slag af fogel skall åsättas en tull af 20 öre för 1 kilogram och andra slag af kött, ej specificerade, en tull af 7 öre likaledes för 1 kilogram.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—13;
Nej—99.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 235, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 121 ja och 80 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 134 ja och 179 nej, hvadan be-

slut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 15, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, bifaller hvad bevillningsutskottet i dess betänkande n:o 8, punkt 91, hemstält, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, med bifall till herr Hedlunds i ämnet väckta motion, beslutit, att å ohäckladt lin, skall sättas en tull af 20 öre och å häckladt sådant en tull af 25 öre, per kilogram.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—93;

Nej—18.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 236, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 159 ja och 48 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 252 ja och 66 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 16, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill att å potatis, äfven krossad eller rifven, skall sättas följande tull, nemligen: då den

införes under tiden den 1 mars—den 31 augusti, 1 krona 50 öre och, då den införes å annan tid, 50 öre, allt för 100 kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, beslutit, att å potatis, äfven krossad eller rifven, skall sättas en tull af 50 öre för 100 kilogram.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—23;
Nej—92.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 237, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 95 ja och 117 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 118 ja och 209 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 17, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att tullen å thé skall från sitt nuvarande belopp, 80 öre, nedsättas till 50 öre för 1 kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, beslutit bibehålla tullen å thé vid dess nuvarande belopp.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—79;
Nej—25.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 238, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 87 ja och 119 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 166 ja och 144 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anstäldes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 18, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill, att å tjära skall sättas en tull af 1 krona för 100 kilogram, kärleus vigt inberäknad, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, afslagit utskottets ifrågavarande hemställan.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—40;
Nej—71.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 239, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 119 ja och 89 nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 159 ja och 160 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anstäldes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 12, punkten 19, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill, att å ägg skall sättas en tull af 20 öre för 1 kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, afslagit utskottets ifrågavarande hemställan.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—43;
Nej—73.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 240, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 114 ja och 93 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 157 ja och 166 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 14 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill,
att hamp-, lin-, raps- och roffrö samt klöfverfrö förklaras fria från tull;
att timotej- och öfriga slag af gräsfrö åsättas en tull af 5 öre;
att å tall-, gran- äfvensom öfriga slag af trädförö sättes en tull af 50 öre; samt
att för andra slag af förö, ej specificerade, bestämmes en tull af 15 öre;
allt för 1 kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, beslutit,

att hamp-, lin-, raps- och roffrö skola förklaras fria från tull;
att timotejfrö skall åsättas en tull af 5 öre; samt
att å tall-, gran- äfvensom öfriga slag af trädför skall sättas en tull af 50 öre;
allt för 1 kilogram;
hvaremot Riksdagen afslagit väckt förslag derom, att för klöfver- och andra slag af frö, ej specificerade, måtte bestämmas en tull af 15 öre för 1 kilogram.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—28;
Nej—84.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsänt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollutdrag, n:o 241, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 104 ja och 100 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 132 ja och 184 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande, af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 13 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 2:dra punkten af dess betänkande n:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, med bifall till herr W. Farups i ämnet väckta motion, beslutit, att till gällande bevillningsförordning § 8, mom. 2, skall fogas en punkt af följande innehåll: »inkomst genom skogsafverkning eller försäljning af skog å annans mark», samt att äfvenledes till samma förordnings § 12 skall fogas ett moment af följande lydelse: »innehafvare af rätt till afverkning af skog å annans mark, för inkomst deraf: der skogen är belägen.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—91;
Nej—15.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 242, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 79 ja och 127 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 170 ja och 142 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Företogs val af en ledamot i statsutskottet efter affidne herr Schotte; och utsågs dertill

herr Törnebladh med 56 röster.

Sedan herr G. V. Schotte, som den 15 nästlidne februari blifvit af kammaren utsedd till revisor för granskning af statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning sistförflutna år, numera affidit, företogs till fyllande af den sålunda uppkomna ledigheten, val af en revisor att deltaga i öförmälda granskning, hvilken skall taga sin början den 1 nästinstundande oktober; och befans efter valets slut hafva blifvit dertill utsedd:

herr Sandberg, J. A., rektor, ledamot af Riksdagens Första Kammare med 40 röster.

Föredrogs friherre *Klinckowströms* under gårdagen bordlagda motion, n:o 81, angående dispositionen af motsedda öfverskott å statsverkets inkomster.

*Motion
angående
disposition
af öfverskott
å statsverkets
inkomster.*

Herr Törnebladh: Det är verkligen något ovanligt att en så omfattande motion, som denna, framkommer i riksdagens elfte timma och jag har därför ansett att remissen deraf icke borde få försiggå under fullkomlig tystnad, allra helst som det utskott, till hvilket motionen torde komma att remitteras, icke lär kunna egna densamma synnerligt lång tid, såvida icke riksdagens afslutande skall fördröjas alltför länge.

Denna motion innefattade först och främst i motiveringen en framställning om åtskilliga behof, som skulle finnas i afseende å statsregleringen och hvilka behof tillsammans äro så omfattande att den appa-

*Motion
angående
disposition
af öfverskott
å statsverkets
inkomster.*

(Forts.)

rat, som erfordras för deras tillgodoseen e, i sjelfva verket synes vara alltför stor för att egna sig för denna motion, såvida den endast berör 1889 års statsreglering. I samma motion förekommer dock äfven ett tankefrö, om jag så får kalla det, som är af den beskaffenhet, att det torde vara skäl att redan från början s'ka belysa detsamma. Det talades i motiveringen om att de öfverskott och besparingar, som kunde uppstå på nästa års statsinkomster, skulle ställas till en blifvande Riksdags fria disposition genom deras förvarande i »folkmagtens kassakista» riksbanken, under det att grefv Sparre i sin motion skulle velat undandraga dem en kommande riksdags fria disposition genom att öfverlemna dem till »regeringsmagtens kassakista», statskontoret.

Jag har med flit begagnat dessa motionärens uttryck, på det att kammaren skall inse att, om motionären haft något allvarligt syfte med sin motion, detta syfte likväl är af sådan beskaffenhet att det alltför väl tål att tänka på. Någon sådan skilnad, som den motionären uppdragit mellan regeringens och folkmagtens kassakistor, tror jag icke hvarken grundlagen eller våra parlamentariska häfder känner till. Jag hade föreställt mig att statskontoret vore den svenska statens kassakista och afsedd för den svenska statens behof samt att dess tillgångar disponerades efter grundlagens stadganden, men ingalunda efter konungamagtens godtycke eller endast i vissa fall efter Riksdagens godkännande.

Hvad riksbanken beträffar, har den ett helt annat syfte, hvilket jag icke läser behöfva gifva tillkänna för denna kammars upplysta ledamöter, som alla säkerligen veta hvad riksbanken har att besörja.

Det förefaller mig, som om ett bifall till förevarande motion, om det skulle kunna ifrågakomma, skulle blifva högst betänkligt just med afseende å riksbankens ställning. Man har aldrig tänkt sig, att statsverkets fonder skulle ligga under riksbankens vård och förvaltning, utan att riksbanken skulle i lugn och ro få fullfölja sitt särskilda ändamål. För öfrigt kan jag icke riktigt förstå meningen med att lemna dessa öfverskott till riksbankens »vård och förvaltning». Banken kunde nog taga dem i sin vård utan svårighet, åtminstone om vi få ett nytt riksbankshus, men deremot skulle det för riksbanken blifva svårt att förvalta dem, d. v. s. att göra dem fruktbarande. Riksbanken har nemligen förut att göra fruktbarande de medel, som den erhåller genom depositions- och annan inlåningsrörelse lika med sina förutvarande tillgångar samt den del af bankovinsten, som ställes till dess disposition. Bland tillgångarne ingår dessutom ett betydligt belopp af sedlar, som riksbanken kan utsläppa i den allmänna rörelsen emot viss valuta. För närvarande är beloppet af sedelreserven ganska stort och, ehuru sådant icke för framtiden spelar någon afgörande roll, enär detta belopp vexlar, är det dock tydligt att, om riksbanken skulle erhålla stora fonder för statsverkets räkning, så skulle detta motverka bankens förmåga att fruktbar göra de medel, den efter reglementet och grundlagen i första hand måste göra vinstgifvande.

Jag kan icke fatta att den farhågan skulle ega någon grund, att

man skulle undandraga dessa öfverskott Riksdagens fria disposition genom att öfverlemna dem till statskontoret. Jag vågar visserligen icke bestämdt påstå något i det fallet, men det förefaller mig som om Riksdagens beslut rörande anslags- och beskattningsfrågor i allmänhet och således afven i fråga om kassaförlagsfonden borde lända till efterrättelse. Hvad jag deremot tror mig med bestämdhet kunna säga är, att statskontoret har skyldighet att till riksgäldskontoret öfverlemna de medel, det icke behöfver för sin rörelse, för att riksgäldskontoret skall söka göra dem fruktbarande.

*Motion
angående
disposition
af öfverskott
å statsverkets
inkomster.*

(Forts.)

Då jag kommer till klämman, är det verkligen oklart hvad motionärens syfte kan vara. Skall jag tolka denna kläm efter vanligt språkbruk, får jag bekänna att jag står alldeles villradig.

Det heter nemligen »att Riksdagen må, till *hans* blifvande disposition, till riksbankens vård och förvaltning öfverlemna så stort belopp af statsverkets ofvan antydda, vid denna statsreglering möjligen uppkommande besparingar, som med aktgifvande å andra behof tillgångarne medgifva. Den enda språkliga möjligheten att tolka ordet »hans» är att hänföra det till näst föregående orden: Då emellertid hvarken af Kongl. Maj:t eller enskild motionär något förslag i berörda hänseende blifvit framstaldt, tillåter jag mig föreslå.»

Det erkännes, att jag möter vissa svårigheter, om jag skall hänföra ordet »hans» till »Kongl. Maj:t», ty då skulle motionen blifva stridande emot grundlagen. Annu mindre lär det kunna afse enskild motionärs. Återstår således endast den tydningen att med ordet »hans» skulle förstås »Riksdagen», och är det fallet, möter i det hänseendet åtminstone inga formella hinder emot remiss af motionen, oakadt jag hvad språkbruket angår fortfarande måste vara tvifvelaktigt om meningen.

Hvad slutligen motionens materiella innebörd beträffar, har jag velat deremot uttala mina betänkligheter, efter som den speciellt berör ett uppdrag, som riksbanken skulle få, och hvars betydelse för framtiden ingen kan förutse, för så vidt man skall *fortgå* på den väg motionären här föreslagit.

Friherre Klinckowström: Jag beklagar att jag händelsevis skulle vara frånvarande ur kammaren, då min motion här kom på tal, så att början af den siste talarens anförande helt och hållet undgått mig. Hvad jag af hans anförande likväl hört, gifver mig anledning att yttra några ord. Det kan icke annat än förvåna mig, att herr Törneblad, som likväl är bankofullmäktig, icke har fullt klart för sig olikheten af om öfverskott eller besparingar lemnas till *Riksdagens* fria disposition i *riksbankens* vård, eller om dessa besparingar insättas i *statskontoret*, i ändamål att dermed föröka statsverkets kassaförlagsfond.

Jag tror att det icke skall finnas många i kammaren, som lära tvista derom att, en gång lemnade till kassaförlagsfonden, har Riksdagen icke vidare fri disposition öfver dessa medel, utan att för deras användande måste erfordras Kongl. Maj:ts tillstånd.

Detta synes mig, att jag i min motion tydligt visat, likasom ock

*Motion
angående
disposition
af öfverskott
å statsverkets
inkomster.*

(Forts.)

att de medel som lemnas till riksbanken stå till Riksdagens fria disposition, öfver hvilka Riksdagen ensam eger att disponera för en blifvande statsreglering. Att min motion är en följd af den föregående dag af herr grefve Sparre väckta, tror jag är klart för en och hvar.

Jag anser att grefve Sparres motion har så mycket mindre utsigt att vinna framgång, som derigenom skulle kunna inträffa att statskontorets kassaförlagsfond skulle kunna svälla ut långt öfver det belopp, som till och med regeringen ansett böra vara maximum eller femton millioner.

Om, såsom grefve Sparre i sin motion föreslagit, alla besparingar skulle flyta in till denna fond, kunde det ju inträffa att den svälde ut till 20 millioner eller kanske mera, och jag vill i så fall hemställa, huruvida det kan vara nyttigt eller lämpligt att på enskild motionärs hemställan utan vidare afgöra en så vigtig fråga som denna fonds förökande.

Att hvarken min eller grefve Sparres motion äro nödvändiga, tror jag framgår deraf, att statsverket, efter hvad vi litet hvar veta, flera gånger förut lyckligt nog haft dylika besparingar, som gått in till statskontoret och derifrån insatts på folioräkning i riksbanken samt upptagits såsom tillgångar vid en blifvande statsreglering. Innan vi ännu sett verkningarne af de nya tullar, vi åsatt vissa artiklar, eller den inkomst vi erhållit genom den höjda bränvinsbeskattningen, tror jag icke vi behöfva lagstifta i denna fråga. Säkert är och jag tror att Riksdagen bör vara mest belåten dermed, att alla besparingar, som icke erfordras för statsregleringens och riksgäldskontorets behof, böra göras lätt tillgängliga för Riksdagen. Jag har i sådant fall uppräknat en massa stora frågor, som icke kunnat lösas till följd af de betydliga penninganslag, dertill skulle erfordras vare sig medelst perpetuella eller tillfälliga besparingar. Jag tror därför icke det är nödvändigt, att använda alla tillgångar, som finnas vid en statsreglering, utan att man också bör söka bespara för framtiden.

Min liknelse med de båda kassakistorna kan jag icke finna vara så oriktig, med mindre än att herr Törneblad kan bevisa, att de tillgångar, som ligga i kassaförlagsfonden, äro lika lätt tillgängliga, utan att för deras användande behöfves regeringens tillstånd, som dem Riksdagen till sin fria disposition öfverläter i riksbankens vård.

Hvad anmärkningarne i språkligt hänseende angår, vill jag nämna för herr Törneblad, ehuru jag tycker jag icke borde behöfva göra det för en så rutinerad riksdagsman och pedagog som han, att i klämman till min motion förekommer först ordet »*Riksdagen*» och derpå kommer »*till hans blifvande disposition*». Detta ordet »*hans*» kan väl icke gerna hänföras till något annat än Riksdagen, som står i samma kläm och icke till orden »*Kongl. Maj:t*», som står i motiveringen. Jag underkastar mig det beslut kammaren fattar rörande remissen af min motion, men då grefve Sparres motion kunnat blifva remitterad och min motion behandlar samma ämne, och jag dessutom delvis åtminstone användt samma ordalag som han, torde väl icke vara något hinder för att min motion nu också skall remitteras till behandling af vederbörande utskott jemte grefve Sparres.

Herr Anderson, Albert: I förrgår förklarade den nästföregående talaren här i kammaren, att om det blefve praxis att i Riksdagens sista timme väcka motioner af sådan betydelse att de berörde statsregleringsfrågor, skulle det medföra oreda i statsförvaltningen.

I går väckte samme talare en motion i denna kammare af mycket stor omfattning och det är, såsom en föregående talare påvisat, många särskilda ändamål, icke mindre än nio till hvilka han önskar använda det öfverskott, som möjligen kan uppstå på 1889 års statsreglering.

Om motionären vidhåller den åsigt, han i förrgår uttalade, måste han om denna motion kunna säga, att den är egnad att vålla mycken oreda i statsregleringen.

I förrgår yttrade samme talare här i kammaren, att antagandet att statsverkets inkomster för nästa år icke oväsentligt komme att stiga kräfde verkliga bevis.

Uti sin under gårdagen väckta motion anvisar han dessa öfverskott, eller åsyftar att använda dessa öfverskott till ej mindre än nio olika ändamål, af hvilka hvart och ett för sig kräver betydliga belopp.

Det måste således hafva varit under natten till i går, som den ärade motionären kommit till öfvertygelse derom, att statsverket genom de af denna Riksdag antagna tullar skulle erhålla högst betydliga öfverskott. Det torde kunna antagas att åtminstone en del deraf har den ärade motionären sett i drömmen.

Hvad nu särskildt kassaförlagsfonden angår förhåller det sig med den på sätt, jag en gång förut haft äran nämna, att nemligen denna fond är otillräcklig för behofvet. Den utgör i denna stund ej fullt $11\frac{1}{2}$ millioner kronor. Statskontoret kan vissa tider icke med denna kassaförlagsfond bestrida de utbetalningar, som åligga detta embetsverk, utan nödgas då hos Kongl. Maj:t anhålla om kassaförstärkning. Det åligger derefter riksgäldskontoret att anskaffa penningar, och det sker genom tillfälligtvis upplånta medel. Detta sätt för staten att sköta sina affärer är ingalunda bekvämt och jag tror ej heller riktigt. Får kassaförlagsfonden de belopp, hvaraf den verkligen är i behof, undvikes dylika upplåningar. Skulle statskontoret få in mera penningar, än som behöfves för förvaltningen, är statskontoret skyldigt att öfverlemna dessa till riksgäldskontoret, som förvaltar medlen.

Hvad nu beträffar frågan om hvem som har rätt att bestämma öfver kassaförlagsfonden, så är jag viss om att den ärade talaren likväl som jag vet att ingen åtgärd beträffande densamma vidtages, utan att Riksdagen har sitt ord med i laget.

Jag skulle för min del, om det varit grundlagsenligt, helst hafva yrkat afslag på den framställda motionen. Nu kan jag det ej, men jag beklagar att den framkommit.

Det är ej omöjligt att motionen, hvilken torde blifva föremål för behandling af sammansatt stats- och bankoutskott, kommer att ytterligare något förlänga tiden för riksdagsarbetet.

Friherre Klinckowström: Då den siste talaren tycktes vilja lemna en kommentar öfver min motion begick han dervid det stora

*Motion
angående
disposition
af öfverskott
å statsverkets
inkomster.*

(Forts.)

*Motion
angående
disposition
af öfverskott
å statsverkets
inkomster.*

(Forts.)

felet att han icke fullt riktigt uppfattat densamma. Jag har icke motionerat om de nio punkter, som förekomma i motiveringen. Jag har blott sagt att det, utom att förstärka kassaförslagsfonden, finnas stora och viktiga samhällsfrågor i landet, hvilka vänta på sin lösning, och för hvilka stora penningesummor behöfvas.

Min motions kläm går helt enkelt ut på att till Riksdagens framtida fria disposition bevara de möjliga besparingar, som å 1889 års statsreglering uppkomma, sedan dess och riksgäldskontorets behof blifvit vederbörligen tillgodosedda. Detta och ingenting annat förekommer i klämman.

Att jag i motiveringen talat om flera stora och viktiga frågor, som vänta på penningar till sin lösning, var blott en följd af grefve Sparres motion om förstärkning af kassaförslagsfonden.

Den siste talaren, som närmast borde känna till förhållandet, har undvikit ett kategoriskt svar.

Som jag framhållit i min motion kan Riksdagen ej utan regeringens tillåtelse använda några medel, som tillhöra statskontorets kassaförslagsfond. Men om deremot Riksdagen sättes i tillfälle att få disponera öfver en större eller mindre summa, lider det intet tvifvel att ej Riksdagen sedan bestämmer om deras användande till statens nytta.

Den ärade talaren har äfven kritiserat mig därför att jag, då grefve Sparres motion framkom, tog mig friheten uttala den åsigt att det ej var alldeles riktigt att i riksdagens sista timma väcka en motion som tillhörde ständigt utskotts behandling. Jag stödde mig dervid på 55 § riksdagsordningen, som tydligen säger: »motion i ämne, som tillhör ständigt utskotts behandling, må af riksdagsman i den kammare, han tillhör, göras inom tio dagar från riksdags öppnande.» Men då herr grefven och talmannen med stöd af samma grundlagsparagrafs nästa punkt, som säger: »sedermera må sådan fråga, med undantag af grundlagsförslag, icke kunna af riksdagsman väckas, utan såvida den af redan inom någondera kammaren fattadt beslut eller upptaget ärende eller annan under riksdagen inträffad händelse omedelbarligen föranledes »förklarade sig oförhindrad att remittera motionen till vederbörligt utskott, så har jag underkastat mig herr grefvens och talmannens upplysta omdöme i denna fråga, hvadan ej heller någon må förtänka mig, om jag begagnar mig af samma fördel som grefve Sparre fått åtnjuta med afseende på sin motion, så mycket hellre som det enligt mitt förmenande är af yttersta vigt att icke alla uppkommande besparingar flyta till denna kassaförslagsfond, utan att så stort belopp som möjligt bevaras till en blifvande Riksdags fria disposition.

Detta har varit orsaken till min motion och att den framkommit i rent fosterländskt syfte, det kan jag försäkra.

Friherre Åkerhielm: Det är icke min sed att upptaga kammarens tid vid remissdebatter, ännu mindre att yttra mig vid remisser af enskilda motioner, derest icke dervid föreligger någonting efter min uppfattning alldeles egendomligt och särtecknande som kan vara värdt att särskildt uppmärksammas och framhållas.

Den ärade motionären, som under denna debatt tvänne gånger

tagit till orda, har verkligen lyckats åstadkomma något egendomligt och särtecknande, men på samma gång något, om hvilket jag hoppas, att, likasom det hittills i våra riksdagsannaler varit ytterst sällspordt, det måtte så mottagas, att det icke uppmuntrar till efterföljd.

Det är för att få till den kraft och verkan det kan ega uttala äfven mitt ord, som jag nu dristar uppträda vid denna öfverläggning.

Om en af Riksdagens förtroendemän, den af Riksdagen valde, pröfvade och erkände ordföranden i Riksdagens viktigaste utskott, efter samråd med Riksdagens derutinnan mest förfarne män, anser det för hela arbetets gång vara i formelt hänseende nödigt och lämpligt att i riksdagens elfte timma väcka en motion, förtjenar sådant *icke* tadel. Hade man velat uttala klander mot motionen eller blott granska den, så borde motionen hafva blifvit begärd på bordet, och det lär en så gammal riksdagsman, som den ärade nye motionären, väl veta, att det var hans eget fel eller bristande påpasslighet, som föranledde det af honom bittert upptagna förhållande, att motionen utan något som helst yttrande och utan att herr grefven och talmannen behöfde inlåta sig på någon grundlagstolkning blef till statsutskottet remitterad. Att derefter, och sedan motionen blifvit med kammarens begifvande remitterad, en diskussion rörande den då icke längre inför kammaren föreliggande motionen kunnat och fått uppstå, det må så vara och är redan mycket medgifvet; men att en missnöjd ledamot af kammaren, möjligen ej fullt tillfredställd med det tillfälle att föra fram sina känslor som då tilläts och hvilket han ej mindre än tre resor begagnade, icke nöjd dermed, än vidare vill göra bruk af sin motionsrätt på ett alldeles egendomligt och särtecknande sätt, detta är, efter min tanke, icke att visa den omvårdnad om den stora och viktiga motionsrätten, som man kan vänta sig från en riksdagsveteran och som vår svenska riksdagsordning förutsätter. Friherre Klinckowströms i riksdagens elfte timma väckta vidlyftiga motion har ej samma skäl för sig, låt vara samma ursäkt, som greve Sparres.

Jag kan icke taga friherre Klinckowströms motion på fullt allvar, och jag dristar påstå, att den ärade motionären knappast själf gör detta. Han hade väl då icke i sitt anförande i dag antydtt, hurusom såväl greve Sparres som hans motion icke, enligt hvad han trodde, skulle till Riksdagens bifall föranleda.

Jag vill för min del ej yttra mig om den ena eller andra motionens sannolika öde. Men jag tillåter mig säga, att om *den förra* af dessa motioner är i många afseenden behöflig, så är *den senare* af den art och i det skick, att det vore lyckligt och väl, om, sedan den nu föranledt till öfverläggning inom kammaren, dervid motionärens ståndpunkt blifvit uppmärksammas och hans åsikter vägda, motionären icke läte saken gå längre.

Motionens öde torde blifva att gå till sammansatt stats- och bankoutskott: Derom har motionären dragit försorg. Stats och bankfrågor äro alltigenom i motionen sammanblandade. Den får sålunda icke kämpa mot och jämföras med greve Sparres, utan blir vägd inför ett annat forum. Motionen kommer väl sålunda antagligen ej att föranleda till annat än åtskilliga dagars tidsutdrägt med Riksdagen,

*Motion
angående
disposition
af öfverskott
af statsverkets
inkomster.
(Forts.)*

men för sådan stå vi redan i tillräcklig tacksamhetsskuld till friherre Klinkowström.

I alla afseenden och om här verkligen föreläge en synnerligen viktig fråga, som vore egnad att påkalla den gamle riksdagsmannens ingripande, och om det af honom nu framställda förslaget vore på fullt allvar tillkommet, tror jag dock att det varit lyckligare och bättre om motionens kläm varit så affattad, att den icke, såsom nu är förhållandet, både är i språkligt hänseende förtjent af klander och till sitt innehåll vilseledande. Jag vill icke af hvilken som helst fordra att han skall så uttrycka sig på sitt modersmål, att ingen tvekan skall kunna uppstå om hans rätta mening; men jag vill — och ställer det anspråket på den från många riksdagar pröfvade veteranen — att han skrifver ren svenska och att hans mening är tydlig.

I sak talar motionen för sig sjelf, och då dertill ytterligare kommer den granskning densamma först af en talare ur riksbankens synpunkt, derefter af en annan talare ur statskontorets blifvit underkastad, kan jag inskränka mig att instämma i hvad af herrar Törneblad och Anderson anförts om dess misstag och origtiga förut-sättningar.

Under förmodan att protokollet från denna öfverläggning kommer att följa motionen till utskottet har jag blott velat uti detsamma anteckna min mening att motionen lemnas utan afseende.

Friherre Klinkowström: Jag inlåter mig ogera i någon slags diskussion med den siste ärade talaren. Skälen härtill äro många-handa. Men när han nu angripit upprigtigheten af min åtgärd i motionsväg, måste jag helt enkelt förklara, att mitt förslag icke är annat än allvarligt menadt. Sedan jag genom remissen af grefve Sparres motion fått veta att herr greffen och talmannen icke hade något emot att remittera dylika sena motioner väckte jag min motion för att förekomma något, som jag ansåg olämpligt för våra finansiella förhållanden, nemligen att möjligen blifvande öfverskott skulle gå till någon fond, som utan att Riksdagen medgifvit det kan af regeringen disponeras. Jag har i stället föreslagit att blifvande besparingar skola reserveras för Riksdagens framtida disposition. Det kan hända att till följd af beslut, som vid denna riksdag fattats, statsinkomsterna komma att stiga utöfver hvad statens behof kräfva, och då kan det vara nyttigt att på ett ställe uppsamla de besparingar, vi göra, för att använda dem till det allmänna bästa.

Hvad friherre Åkerhielm behagade yttra i noga öfverenstämme med herr Törnebladhs uppfattning rörande mitt sätt att skriva svenska språket, tillkommer det icke mig att döma öfver. Jag kan blott lyckönska honom ifall han gör det bättre; dock tror jag, att jag vanligen skrifver så, att hvad jag tänkt blir fullt klart och tydligt uttryckt.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, hänvisades ifrå-garande motion jemte de i anledning af densamma nu afgifna yttran-dena till statsutskottet.

Efter föredragning af statsutskottets nästlidne dag bordlagda memorial n:o 59, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om Kongl. Maj:ts proposition angående aflöningsstat för tjenstepersonalen vid folkskolelärarnes pensionsinrättning m. m., godkändes den föreslagna voteringspropositionen.

Härefter tillkännagaf herr grefven och talmannen, att enligt en med Andra Kammarens talman träffad öfverenskommelse omröstning jemlikt 65 § riksdagsordningen öfver den ifrågavarande voteringspropositionen skulle anställas vid kamrarnes sammanträden nästa måndag.

Föredrogos, men bordlades å nyo, på flere ledamöters begäran, statsutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 60 och bevillningsutskottets samma dag bordlagda betänkande n:o 15.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

Anmäldes och bordlades:

bevillningsutskottets betänkande n:o 16, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring af 47 § i gällande tullstadga; samt

Första Kammarens tillfälliga utskotts betänkande n:o 20, i anledning af väckt förslag om åtgärder för ett bättre handhafvande af offentliga arkiv.

Kammaren åtskildes kl. 3,07 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.